

Knihovna – věc veřejná

**100 let veřejných knihoven v ČR
a jejich budoucnost v digitální době**

Vít Richter
Národní knihovna ČR
27. 6. 2018
Ústí nad Labem

Česká republika je království knihoven, píše prestižní New York Times

Tereza Stonišová

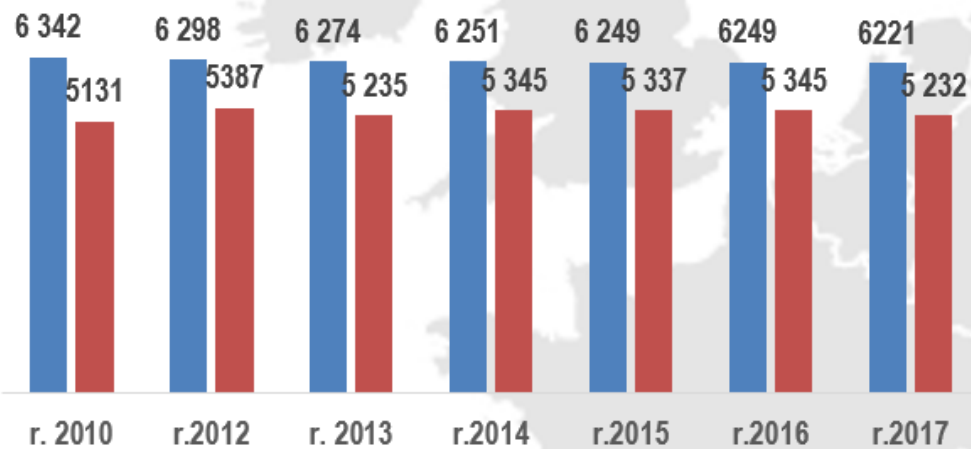
21. července 2016 • 17:00

Národní knihovna v Praze, Klementinum • foto: Flickr, BrunoDelzant

Knihovny, pobočky, pracovníci

■ Knihovny a pobočky ■ Počet pracovníků

64 000 veřejných knihoven

Čís. 430.

**Zákon ze dne 22. července 1919
o veřejných knihovnách obecních.**

Z usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

§ 1.

Na doplnění a prohloubení vzdělanosti všech vrstev obyvatelstva zřizovány buďte politickými obcemi veřejné knihovny s četbou vzdělávací naučnou i zábavnou, která má skutečnou vnitřní hodnotu.

§ 2.

V politických obcích s národnostními menšinami budiž zřízena i pro menšinu knihovna zvláštní nebo zvláštní oddělení knihovny všeobecné, když tyto menšiny vykazují aspoň 400 osob podle posledního sčítání lidu, pokud se týče, když v obcích těch je veřejná menšinová škola. Pro menšiny, nevyhovující těmto podmínkám, ale dosahující aspoň 10% všeho obyvatelstva, budiž zřízena vždy pro několik obcí knihovna společná, s poměrným příspěvkem každé zúčastněné obce. Bližší určí prováděcí nařízení. Nezřídí-li obec menšinovou knihovnu podle ustanovení tohoto zákona a prováděcího nařízení, jež k němu bude vydáno, může takovou knihovnu zříditi ministerstvo školství a národní osvěty samo na útraty obce.

Kdo veřejné knihovny využívá

47 % dětí do 15 let

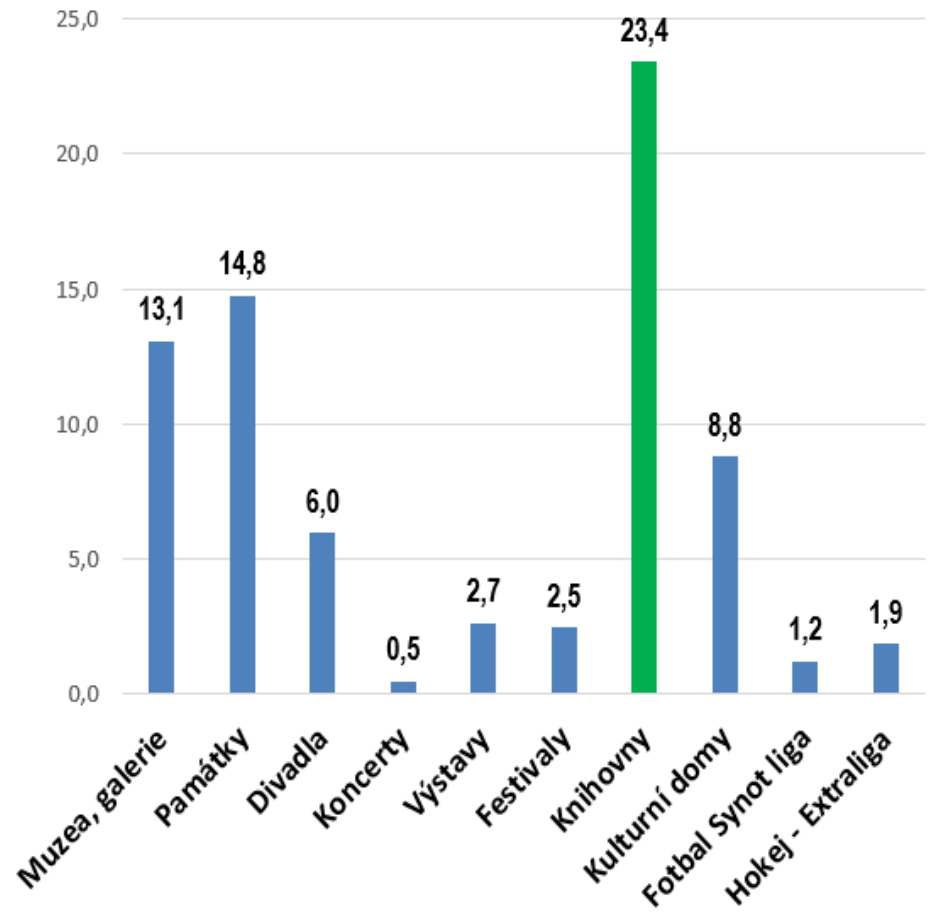
32 % dospělých

Ekonomická hodnota knihovny

hodnota návštěvy pro uživatele:

742,- Kč

Návštěvnost kulturních a sportovních institucí 2016

Informační technologie mění svět knihoven

- ☐ rozvoj internetu
- ☐ přístup k informacím
- ☐ globalizace vzdělávání
- ☐ digitalizace médií
- ☐ sociální sítě
- ☐ digitalizace knihovných fondů
- ☐ komerční služby

- ☐ ztráta výsadního postavení

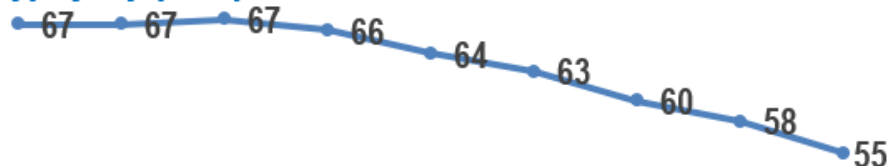
Tři trendy vývoje veřejných knihoven

- 1. pokračovat a přizpůsobovat tradiční knihovnu s knihami**
- 2. rozvíjet digitální služby**
- 3. rozvíjet nové služby pro lidi, kteří jsou každodenně digitální**

Jaká cesta je správná?

1. Poskytování tradičních služeb

Výpůjčky (mil.)

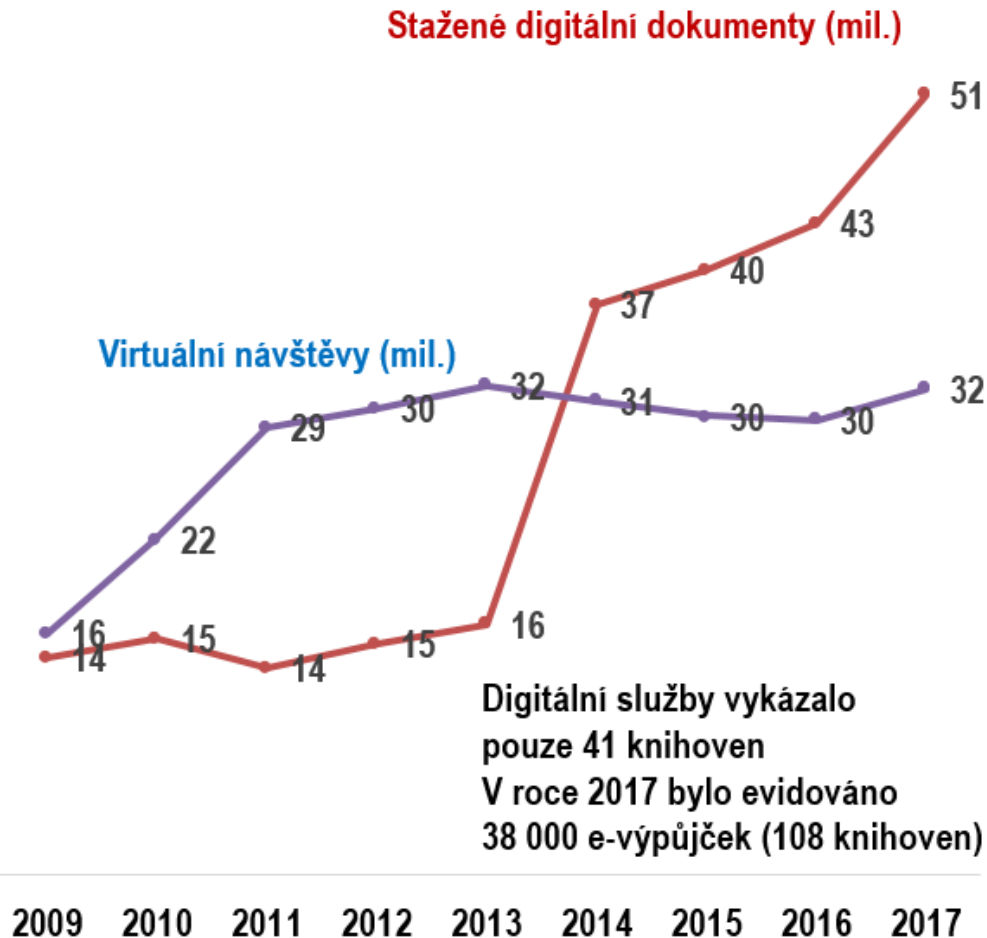
Návštěvy (mil.)

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017

- ☐ pokles zájmu o půjčování tradičních dokumentů
- ☐ zlepšit nabídku: zkvalitnit doplňování knihovních fondů
- ☐ snížit náklady na tradiční služby: regionální AKS, RFID...
- ☐ větší spolupráce – Centrální portál knihoven

2. Rozvíjení digitálních služeb

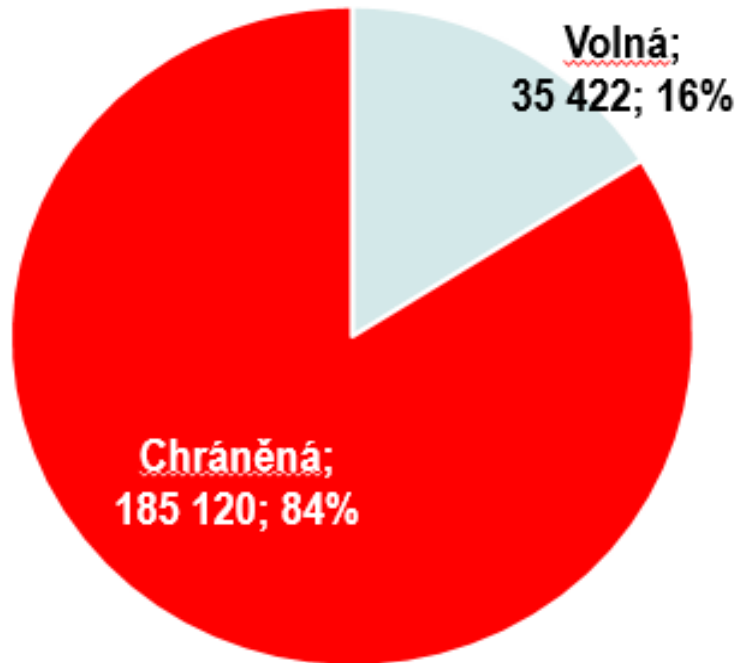

Jaké jsou příčiny?

- ☐ chybí EIZ pro širokou veřejnost
- ☐ malá nabídka e-knih
 - neochota nakladatelů
 - vysoká cena licencí
 - nedostatek financí na nákup e-knih
- ☐ zastaralé automatizované knihovní systémy - AKS
- ☐ předsudky ve vztahu k e-knihám a e-půjčování

Digitalizace knihovních fondů

Odhad počtu volných a chráněných svazků
(220 542 knihy, periodika...) srpen 2017

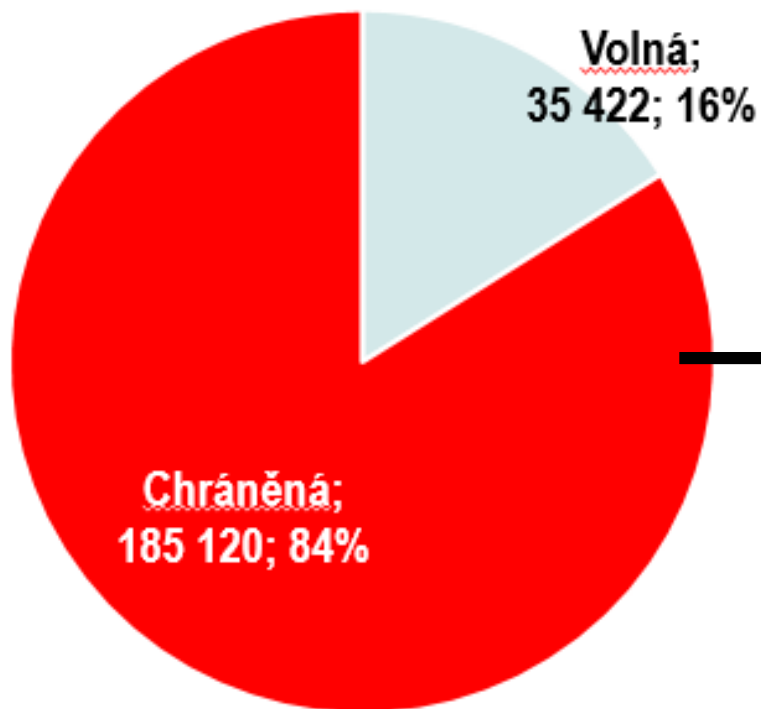

84 % výsledků nelze efektivně využít

Zpřístupnění digitálních knih a časopisů

Odhad počtu volných a chráněných svazků
(220 542 knihy, periodika...) srpen 2017

84 % výsledků nelze efektivně využít

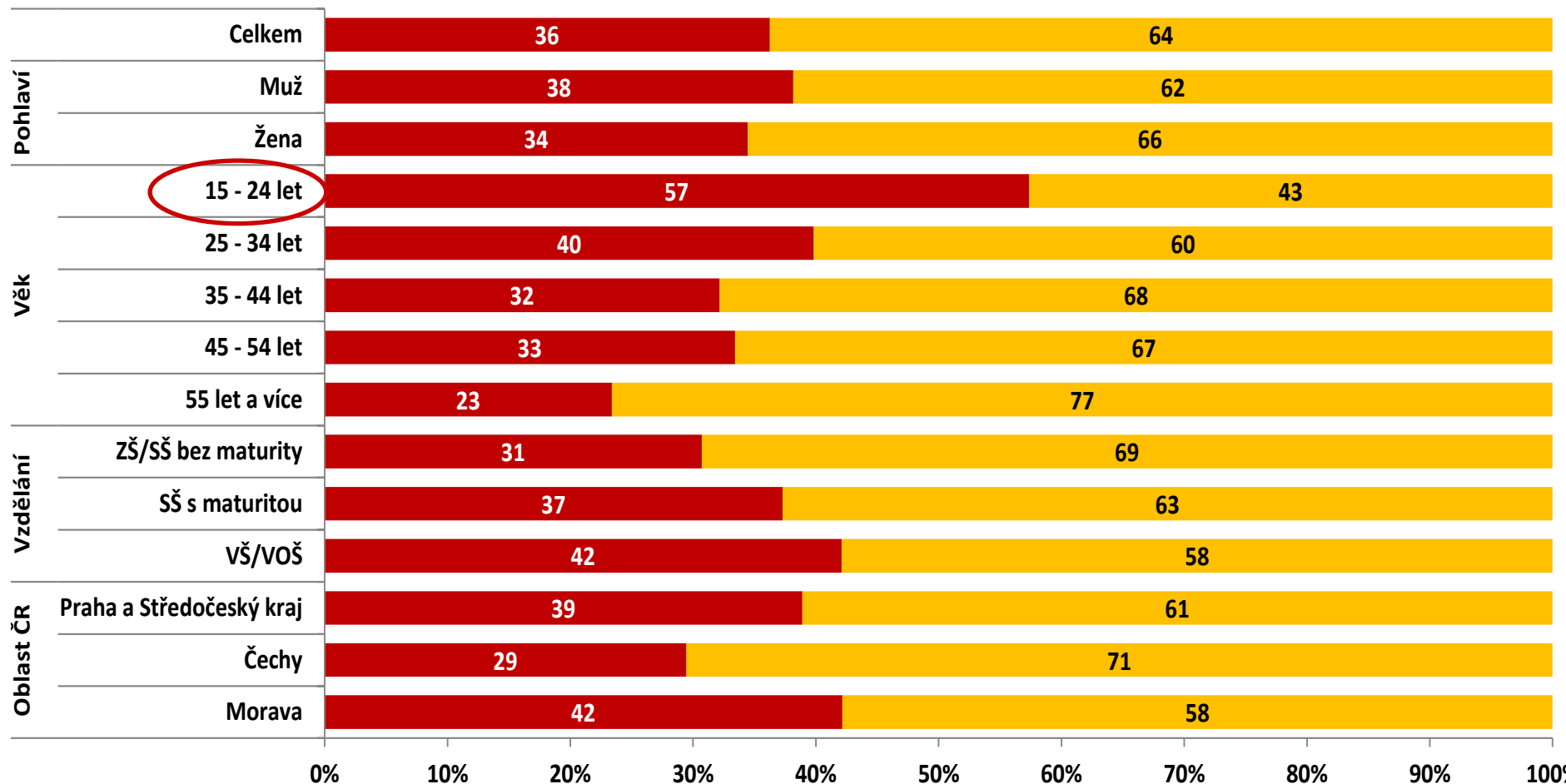

Zpřístupnění 220 000 svazků
knih a periodik

Proč rozvíjet digitální služby?

Čtete knihy v elektronické podobě?

57% mladých lidí 15 – 24 let odpovídá ANO

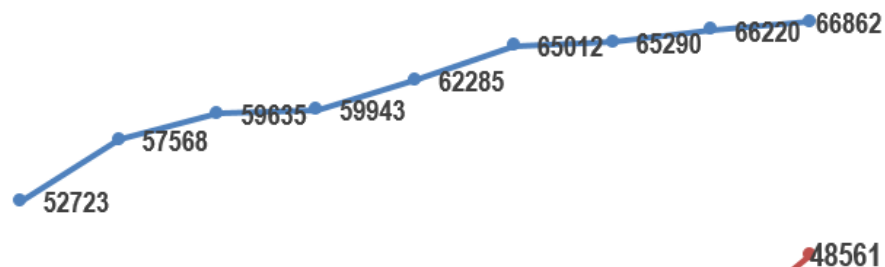
3. Rozvíjení (staro)nových služeb pro lidi, kteří jsou každodenně digitální

- ❑ propojení neformálního a formálního vzdělávání
- ❑ rozvoj čtenářské a informační gramotnosti
- ❑ pořádání kulturních a vzdělávacích akcí ve veřejném prostoru
- ❑ knihovna je prostorem pro studium, odpočinek, smysluplné trávení volného času, komunitní aktivity, tvůrčí dílny

Kulturní a vzdělávací akce v knihovnách

Kulturní akce

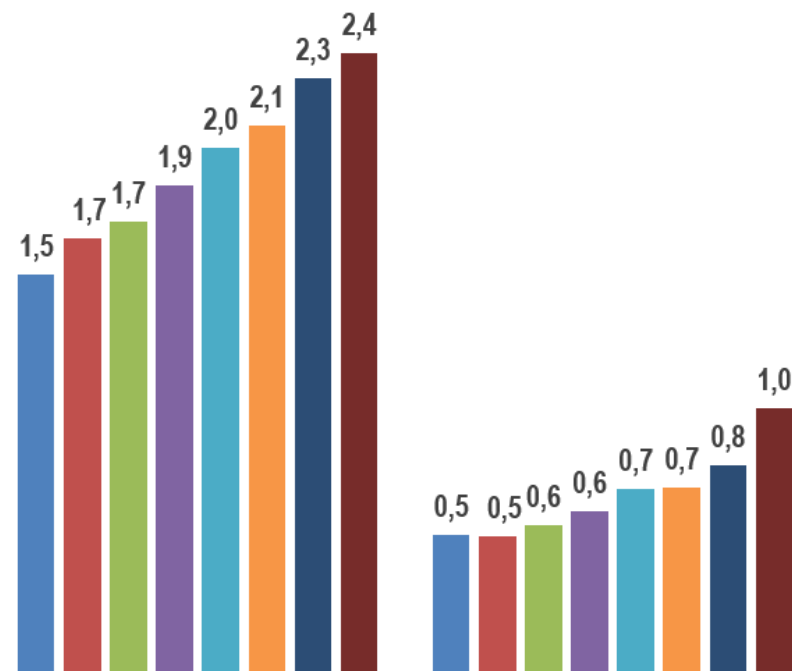

Vzdělávací akce

Návštěvy kulturních a vzdělávacích akcí

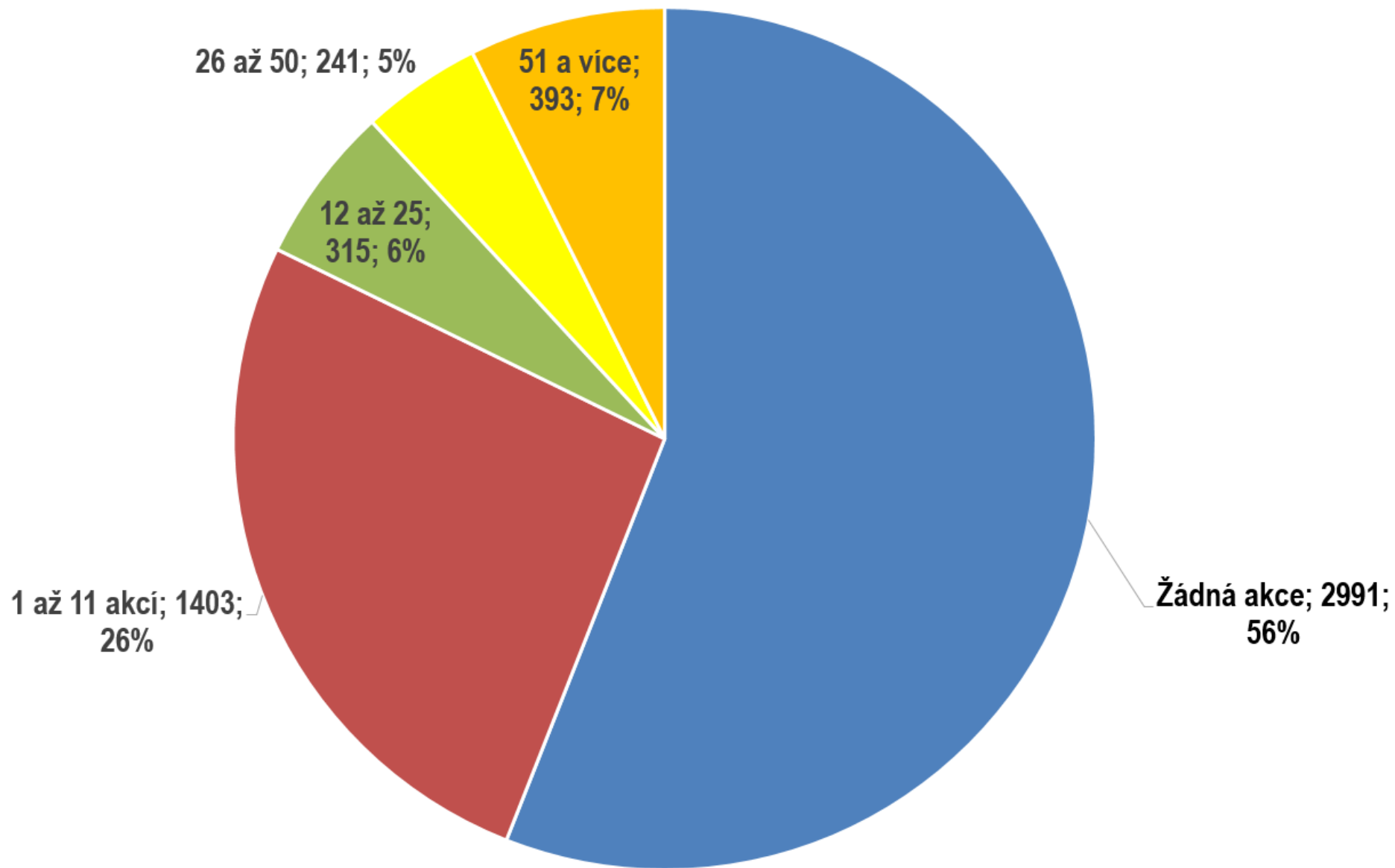
■ 2009 ■ 2010 ■ 2011 ■ 2012 ■ 2013 ■ 2014 ■ 2015 ■ 2017

Návštěvy kult.akcí

Návštěvy vzděl.akcí

Které knihovny nabízí vzdělávací a kulturní akce? (2017)

Tři trendy vývoje veřejných knihoven

Jaká cesta je správná?

- 1. pokračovat a přizpůsobovat tradiční knihovnu s knihami**
- 2. rozvíjet digitální služby**
- 3. rozvíjet nové služby pro lidi, kteří jsou každodenně digitální**

Všechny tři !

Tři podmínky pro změnu

1. Lidé v knihovně

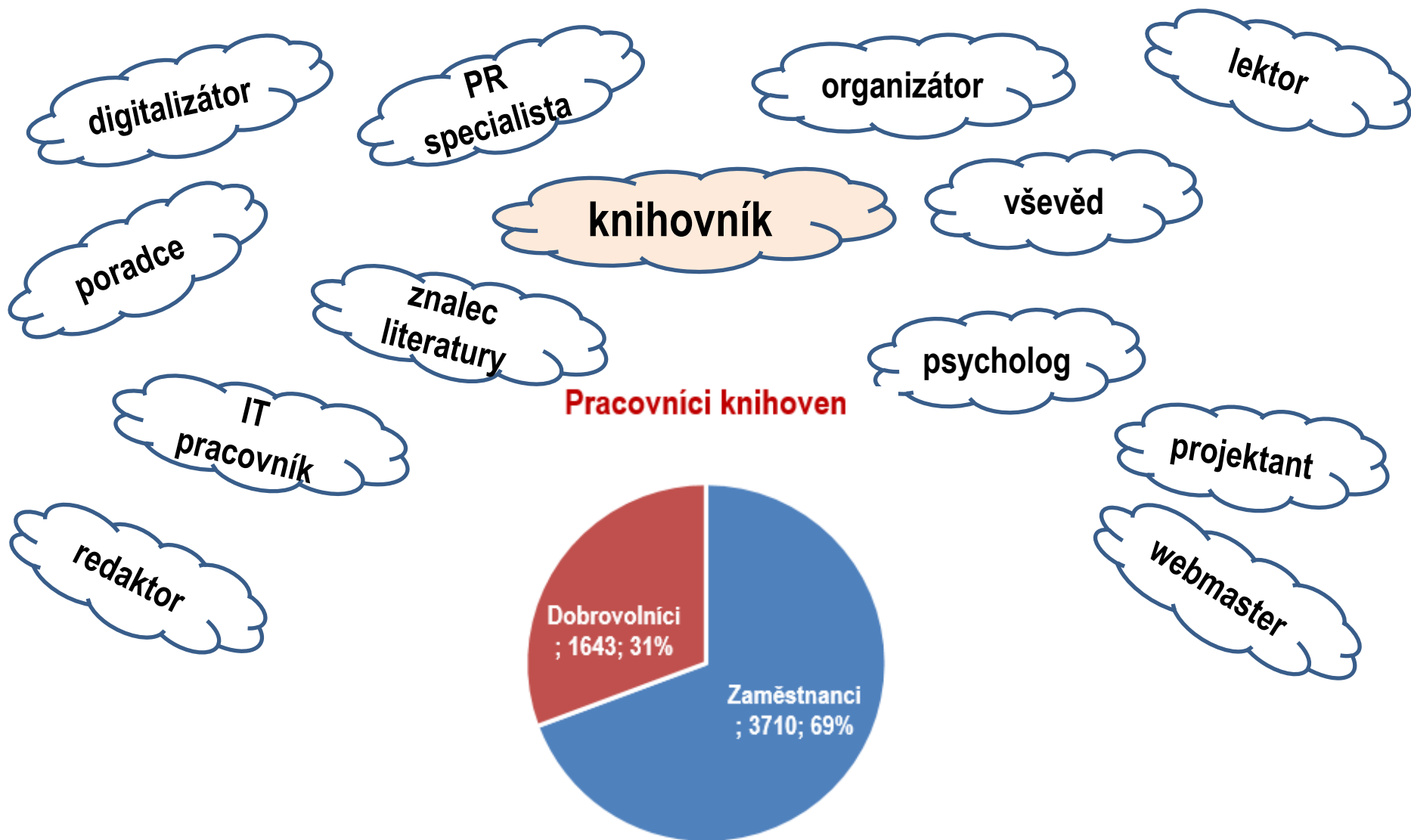
2. Prostor a vybavení knihovny

3. Podpora obce

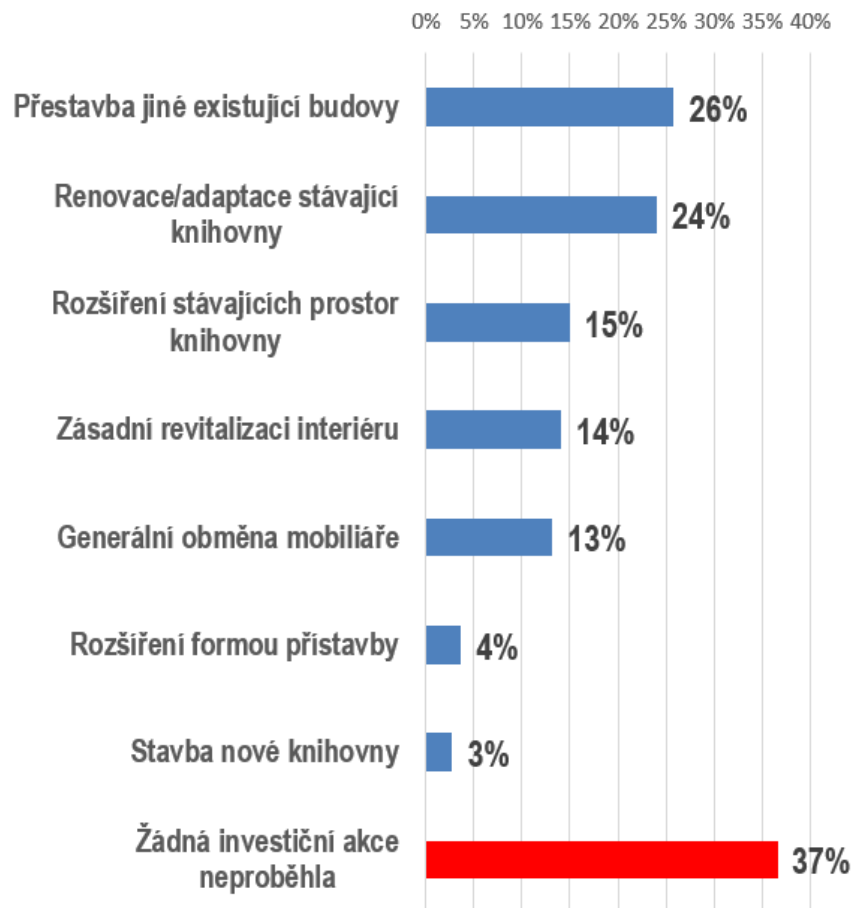

Čím vším by měl být knihovník

93 % pracovníků knihoven nedosáhne na průměrný plat

Proběhla v knihovně v posledních 20 letech investiční akce?

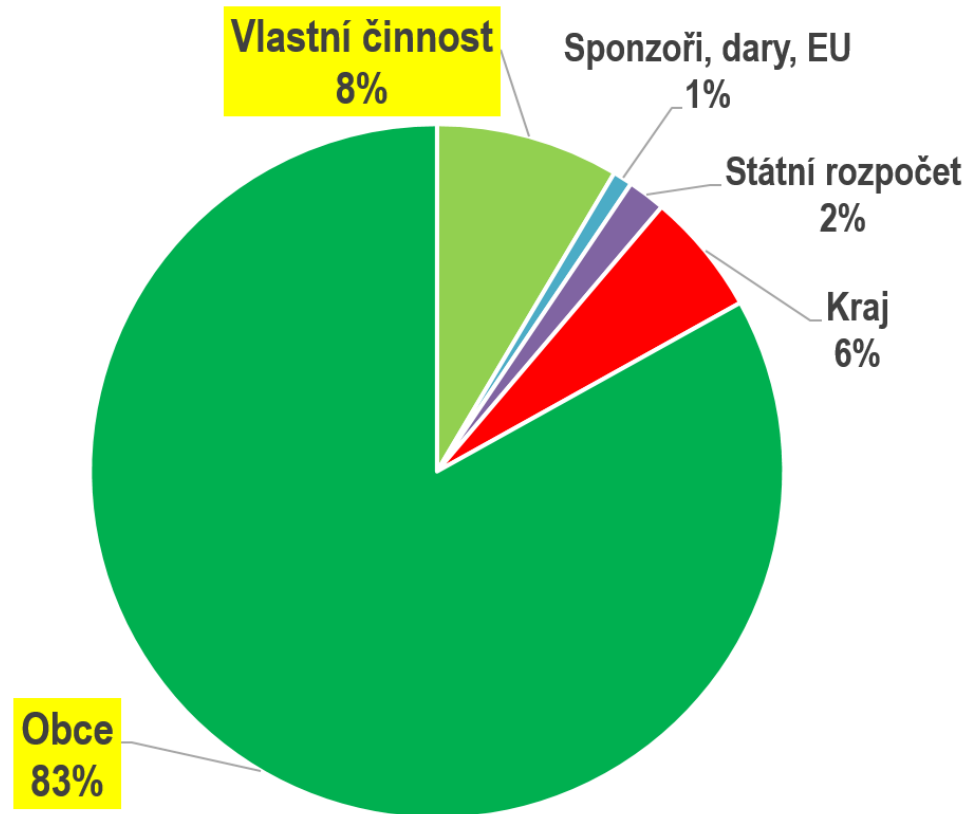

Celkem 1 133 stavebních akcí a obnov interiéru

Kdo může proměnit veřejné knihovny?

Zdroje financování veřejných knihoven

Rok 2016 = 1,8 mld. Kč

Financování knihoven

Česká republika:	15 EUR/obyvatel
Portugalsko:	6 EUR/obyvatel
Dánsko:	65 EUR/obyvatel

Veřejné knihovny mají silný potenciál růstu, ale...

... je potřeba?

- ☐ mít kvalifikované, kreativní a empatické pracovníky
- ☐ mít dostatek prostor s moderním vybavením
- ☐ nabízet nové knihy a nové informační zdroje
- ☐ využívat a umět pracovat s nejmodernějšími IT technikou
- ☐ mít a umět sehnat dostatek financí
- ☐ umět navázat partnerství a spolupráci

Česká republika je království knihoven, píše prestižní New York Times

Tereza Stonišová

21. července 2016 • 17:00

Národní knihovna v Praze, Klementinum • foto: Flickr, BrunoDelzant